

Selectief droogzetten begint bij evaluatie uiergezondheid

Het droogzetten van koeien zonder antibiotica is – hoewel het evenmin vanzelfsprekend is – niet enkel weggelegd voor de *happy few*. Er zijn criteria die bepalen of een specifieke koe al dan niet op een verantwoorde manier kan drooggezet worden zonder antibiotica. Maar nog belangrijker dan harde criteria is het algemene mastitismanagement.

Ivan De Clercq en Lien Creytens, M-team UGent

© TIVAN WIERMANS

Voor bedrijven die hun uiergezondheid op punt hebben levert selectief droogzetten ook een economisch voordeel op.

Sofie Piepers (MEX) ging in een webinar in op de mogelijkheden van selectief droogzetten en de centrale rol daarin van een voorafgaande evaluatie van de uiergezondheidsresultaten en het mastitismanagement. MEX

is een spin-off van Universiteit Gent, gespecialiseerd in advies rond uiergezondheid. Het bedrijf heeft een nieuwe module 'Selectief droogzetten' toegevoegd aan de virtuele mastitismanagement assistent Keno-M.

Het potentieel is er

Enkel op een basis van een goede uiergezondheid kan selectief droogzetten succesvol zijn. Met die uiergezondheid zit het op de meeste Vlaamse melkveebedrijven wel snor, getuige daarvan de jaarlijkse positieve rapportages over de melkqualiteit door het Melkcontrolecentrum Vlaanderen (MCC). Nochtans schatten melkveehouders selectief droogzetten als een risico in, reden waarom boeren naast een speenafsluiter vaak ook antibiotica inzetten. Precies dat preventief antibioticagebruik staat onder druk. Nederland verbodt op basis van een Europese verordening uit 2018 al het preventieve gebruik van antibiotica bij droogzetten. Ook in ons land neemt de druk toe. Het potentieel op antibioticavrij droogzetten is er. Op basis van data van 75 Vlaamse melkveebedrijven blijkt dat 56% van deze koeien in 2021 potentieel zonder antibiotica kon worden drooggezet. Bekeken per bedrijf varieerde dit echter tussen de 13 en 83%.

Mastitis kost geld

Naast het terugdringen van het antibioticagebruik en het vermijden van antibioticaresiduen levert selectief droogzetten ook een economisch voordeel op. Tenminste voor bedrijven die hun uiergezondheid op punt hebben. "Voor bedrijven met een hoog celgetal en veel klinische mastitis zal selectief droogzetten de situatie alleen maar verergeren. Zij lijden echter hierdoor nu al grote economische verliezen, waardoor zij ook los van het al dan niet selectief droogzetten actie moeten ondernemen", aldus Sofie Piepers. Elk geval van klinische mastitis kost de

veehouder ongeveer 458 euro. De kosten worden bepaald door het vervroegd opruimen van de koe, de behandeling, het weggieten van de antibioticum-melk en vooral, het verlies in melkproductie.

Welke koeien?

Welke koeien kunnen nu selectief drooggezet worden? België en Nederland hanteren een andere drempel. In ons land beschouwt Amcra – het kenniscentrum inzake antibioticagebruik en -resistentie bij dieren – een koe als niet geïnfecteerd en dus als geschikt voor selectief droogzetten als het individuele celgetal de laatste drie melkcontroles niet hoger is dan 200.000 cellen/ml en er in die periode geen klinische mastitis is geweest. Nederland legt de grens op een celgetal van minder dan 150.000 cellen/ml bij de laatste melkcontrole voor vaarzen en minder dan 50.000 cellen/ml voor koeien.

Hoewel dit goed toepasbare criteria zijn, zijn het geen natuurwetten. “Zelfs een dier met 300.000 of 400.000 cellen/ml kan op een bedrijf met een goed management zonder antibiotica genezen, omdat de kans gewoon kleiner is dat het om een schadelijke kiem gaat.” Al dan niet selectief droogzetten gaat dus breder dan de individuele koe. Amcra ziet drie voorwaarden om als bedrijf met weinig risico selectief te kunnen droogzetten: minstens vier maal na elkaar een tankmelkcelgetal van minder dan 250.000 cellen/ml in de laatste zes maanden, geen *Streptococcus agalactiae* op het bedrijf en geen specifieke risico's of risicoperiodes op het vlak van uiergezondheid.

Blijvend evalueren

Net om die risico's goed te kunnen inschatten is een evaluatie van de uiergezondheidsresultaten en het mastitismanagement nodig. Dat management beoordelen omhelst heel wat: huisvesting van de droge koeien, hygiëne bij droogzetten, overbezetting, metabole

aandoeningen, rantsoen ...

Bedrijven die de sprong naar selectief droogzetten gewaagd hebben, moeten alert blijven en behaalde resultaten evalueren. Is er veel klinische mastitis na droogzetten of kort na kalven? Wat is het celgetal van de eerste melkcontrole na kalven? Welk percentage van de infecties vindt plaats tijdens de droogstand en hoeveel genezen er? Zelfs bedrijven die niet (nog) niet aan de slag gaan met selectief droogzetten kunnen er hun voordeel mee doen. “Selectief droogzetten komt op ons af. Het is beter om goed voorbereid te zijn en een goede uiergezondheid te hebben”, aldus Sofie Piepers.

Al dan niet selectief droogzetten gaat breder dan de individuele koe.

Selectief droogzetten en selectief behandelen

In de VS maakt het selectief behandelen van niet-ernstige gevallen van klinische mastitis opgang. Onder niet-ernstige klinische mastitis verstaat men deze gevallen waarbij enkel afwijkingen ter hoogte van de melk en/of uier gezien worden. Het selectief behandelen is gebaseerd op het inzetten van sneltesten voor kiemdetectie op de dierenartsenpraktijk of op de melkveebedrijven zelf. Bepaalde kiemen zijn reeds verdwenen op het moment dat het mastitisgeval vastgesteld wordt, wat behandelen met antibiotica overbodig maakt. Andere kiemen zijn wel nog aanwezig maar behandelen met antibiotica levert geen voordelen op. In de tussentijd wordt er nog niet met antibiotica behandeld, tenzij eventueel met een ontstekingsremmer. Reeds eerder uitgevoerde onderzoeken in het buitenland toonden aan dat dit geen nadelige gevolgen heeft voor de productie en voor het dier.

Melkveehouders gezocht

In een Vlaio-landbouwtraject van vier jaar willen het M-team-UGent en partners ILVO, Hooibeekhoeve en DGZ – met onder andere steun van Boerenbond – op 50 Vlaamse melkveebedrijven nagaan of het selectief behandelen van niet-ernstige mastitis ook op Vlaamse melkveebedrijven toepasbaar is. De helft van de niet-ernstige klinische mastitisgevallen zal behandeld worden zoals vanouds en de andere helft wordt selectief behandeld op basis van het resultaat van een sneltest uitgevoerd door de dierenartsenpraktijk. Zo willen de initiatiefnemers aan de hand van wetenschappelijk onderzoek nagaan wat de gevolgen van selectieve behandeling van niet-ernstige klinische mastitis op Vlaamse bodem zijn en het concept introduceren in de hele Vlaamse melkveehouderij.

Binnen het project zoeken de onderzoekers niet alleen dierenartspraktijken en veehouders die willen deelnemen aan het project, maar ook onafhankelijke veehouders die in een adviesraad om de zes maanden de voortgang van het project willen bespreken. Geïnteresseerde boeren kunnen contact opnemen met Lien Creytens van het M-team (UGent) via lien.creytens@ugent.be. Ook kan je als melkveehouder een leuke familie-uitstap winnen ter waarde van 200 euro door een enquête die kadert in dit project in te vullen die peilt naar kennis, interesse en visie van de Vlaamse melkveehouders rond bacteriologisch onderzoek en sneltesten voor kiemdetectie op melk, selectief behandelen, selectief droogzetten en preventie en controle van mastitis. Je kan daarvoor onderstaande QR-code scannen. ■

